

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 15.9.2014
COM(2014) 575 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-
PARLAMENTET**

Det europæiske forskningsrum

Statusrapport 2014
{SWD(2014) 280 final}

1. INDLEDNING

Det europæiske forskningsrum: en vigtig drivkraft for vidensdannelse

Målsætningen for det europæiske forskningsrum (EFR) blev vedtaget på mødet i Det Europæiske Råd i marts 2000 og er forankret i Lissabontraktaten fra 2007. Dets mål er et opnå "et samlet forskningsområde, som er åbent over for omverdenen og bygger på det indre marked, hvori videnskabelig viden og teknologi kan bevæge sig frit, og hvorigennem EU og medlemsstaterne kan styrke deres videnskabelige og teknologiske grundlag, konkurrenceevne og deres evne til i fællesskab at håndtere store udfordringer"¹.

I 2011 opfordrede Det Europæiske Råd de involverede på EU-plan, medlemsstats- og interessentplan til at tage de sidste lakuner op og gennemføre det europæiske forskningsrum senest i 2014 for at skabe et reelt indre marked for viden, forskning og innovation.

I meddelelsen fra 2012 om "et styrket partnerskab om videnskabelig topkvalitet og vækst" (i det følgende benævnt "EFR-meddelelsen")² blev der identificeret fem prioriterede indsatsområder, nemlig mere effektive nationale forskningssystemer, optimalt tværnationalt samarbejde og konkurrence, et åbent arbejdsmarked for forskere, ligestilling mellem kønnene og integration af ligestillingsaspektet i forskning, optimal formidling af, adgang til og overførsel af videnskabelig viden, herunder via et digitalt EFR. Som supplement til dette partnerskab vedtog Kommissionen i 2012 yderligere to meddelelser med titlerne "Bedre adgang til videnskabelig information: større udbytte af de offentlige investeringer i forskning"³ og "Styrket og mere målrettet samarbejde mellem EU og internationale parter inden for forskning og innovation: En strategisk tilgang"⁴.

Princippet for EFR er fuldt integreret i Europa 2020-strategiens flagskibsinitiativ, Innovation i EU, til fremme af vækst og beskæftigelse.

Denne rapport, der bygger på EFR-statusrapporten for 2013, sammenfatter de fremskridt, der er gjort hen imod realiseringen af EFR, og det ledsagende arbejdsdokument *Facts and Figures* (i det følgende benævnt "*Facts and Figures*") giver en mere detaljeret analyse.

Da det indre marked er en dimension af EFR, og da EFR har betydning for investeringer i forskning og innovation, er denne rapport også et svar på den strategiske dagsorden for Unionen i en tid med forandringer, der blev vedtaget af medlemsstaterne på mødet i Det Europæiske Råd i juni 2014, navnlig prioritet "En Union med arbejdspladser, vækst og konkurrenceevne".

¹ COM(2012) 392 final.

² Idem.

³ COM(2012) 401 final.

⁴ COM(2012) 497.

2. VIGTIGSTE RESULTATER FRA DEN ANDEN EFR-STATUSRAPPORT

Statusrapporten fra 2014 giver et samlet billede af de fremskridt, der er gjort med EFR-prioriteterne i alle medlemsstater og visse associerede lande⁵. Statusrapporten for 2013 gav et overblik over den politiske kontekst, de skridt, der er taget, og de første resultater. I statusrapporten for 2014 fremlægges de nye og opdaterede foranstaltninger, der er vedtaget på nationalt plan, og for første gang fremlægges og sammenlignes de med gennemførelsen af EFR-foranstaltninger på nationalt plan og de forskningsudførende organisationer.

2.1. Mere effektive nationale forskningssystemer

Bedre kvalitet i strategiudviklingen og politikfastlæggelsen for forskning og innovation er et af de tre reformområder, som Europa-Kommissionen har fastlagt i sin meddelelse om "Forskning og innovation som kilde til fornyet vækst" ⁶ for at højne kvaliteten i de offentlige udgifter til forskning og innovation. Det fremgår af rapporten *Facts and Figures*, at de nationale forskningssystemer er blevet bedre tilpasset EFR's prioriteter. Stort set alle medlemsstater har vedtaget en national strategi for forskning og innovation.

Der er fortsat store forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til, hvordan forskningsmidlerne fordeles. Selv om der finder konkurrence- og projektbaseret forskning sted i alle medlemsstater, varierer omfanget heraf betydeligt fra land til land⁷. Der foretages peerevalueringer i alle medlemsstater. Der mangler dog aftalte standarder om kerneprincipperne for international peerevaluering.

Skabelsen af en forbindelse mellem institutionel vurdering af resultater og institutionel finansiering er også et effektivt værktøj til at fremme konkurrencen inden for forskning og øge effektiviteten af de nationale udgifter. 12 medlemsstater rapporterer, at de har indført politikker for resultatbaseret allokering af institutionel finansiering, men dette synes reelt at være mere udbredt i praksis, idet finansieringsorganerne i 16 medlemsstater anvender denne model⁸.

2.2. Optimalt tværnationalt samarbejde og konkurrence

Håndtering af store udfordringer i fællesskab

Tværnationalt samarbejde på programniveau mellem medlemsstaterne vinder mere og mere indpas og indgår i de nationale strategier i 16 medlemsstater. Fælles planlægningsinitiativer (FPI'er) bidrager i stigende grad til tilpasningen til de nationale programmer og aktiviteter til fælles dagsordener på EU-plan for håndtering af samfundsmæssige udfordringer. Flere medlemsstater er begyndt at udvikle nationale handlingsplaner, køreplaner og strategier inden for de fælles programinitiativer, de deltager i, med henblik på at styrke deres engagement i dagordenerne for strategisk forskning under de fælles programinitiativer.

⁵ Nemlig Schweiz, Norge, Island, Serbien, Montenegro og Tyrkiet.

⁶ COM(2014) 339 final.

⁷ Rapporten *Facts and Figures*, afsnittet "Competition for public funding".

⁸ Endvidere tilhører næsten 70 % af de institutioner, der var repræsenteret i EFR-undersøgelsen for 2014, organisationer, hvis finansiering afhænger af en institutionel vurdering.

På den politiske dagsorden får internationalt samarbejde tiltagende strategisk opmærksomhed. Ni medlemsstater har indført særlige foranstaltninger til at fremme videnskabeligt internationalt samarbejde.

Forskningsinfrastrukturer

Med henblik på udviklingen og gennemførelsen af forskningsinfrastrukturer har 22 medlemsstater vedtaget nationale køreplaner for forskningsinfrastrukturer. Fem af dem er blevet ajourført siden 2013. Dog peger de nationale køreplaner ikke konsekvent på forbindelserne til køreplanen fra Det Europæiske Strategiforum for Forskningsinfrastrukturer (ESFRI) og de finansielle forpligtelser til at udvikle de forskningsinfrastrukturer, som ESFRI har udpeget, og andre forskningsinfrastrukturer i verdensklasse.

Færdiggørelsen og iværksættelsen af mindst 60 % af projekterne i ESFRI's køreplan er inden for rækkevidde⁹. Den seneste prioritering af projekterne i ESFRI-køreplanen blev godkendt af Konkurrencerådet i maj 2014 og vil gøre det muligt for medlemsstaterne og Kommissionen at yde supplerende støtte til gennemførelsen af dette mål.

Ikrafttrædelsen af forordningen om et europæisk konsortium for en forskningsinfrastruktur (ERIC) i 2009 muliggjorde den fælles etablering og drift af syv forskningsinfrastrukturer af europæisk interesse. Udsigten til at nå op på ca.15 ERIC'er senest i 2015 tyder på, at der er ved at blive opbygget et momentum.

2.3. Et frit arbejdsmarked for forskere

Mens antallet af ph.d.-studerende i EU fortsætter med at stige, er der noget, der tyder på, at de ikke har de rette kompetencer til at arbejde uden for den akademiske verden¹⁰. Medlemsstaternes og institutionernes gennemførelse af principperne for innovativ ph.d.-uddannelse fra 2011 hjælper forskerne med at erhverve nye kompetencer og forbedrer deres beskæftigelsesegnethed, navnlig uden for den akademiske verden. Mens 45 % af forskerne i EU er beskæftiget i den private sektor, oplyser kun 10 % af de ph.d.-studerende, at de modtager uddannelse i intellektuelle ejendomsrettigheder og iværksætterier.¹¹ Nogle medlemsstater har gjort brug af disponible strukturfondsmidler til at medfinansiere de nye ph.d.-uddannelsesstrukturer. Fri rekruttering gør det endvidere muligt for forskningsinstitutioner at ansætte de bedste forskere på alle karrieretrin og fremme effektiv geografisk mobilitet. Mobile forskere har næsten 20 % større forskningsmæssig effektivitet end dem, der aldrig er flyttet til udlandet¹².

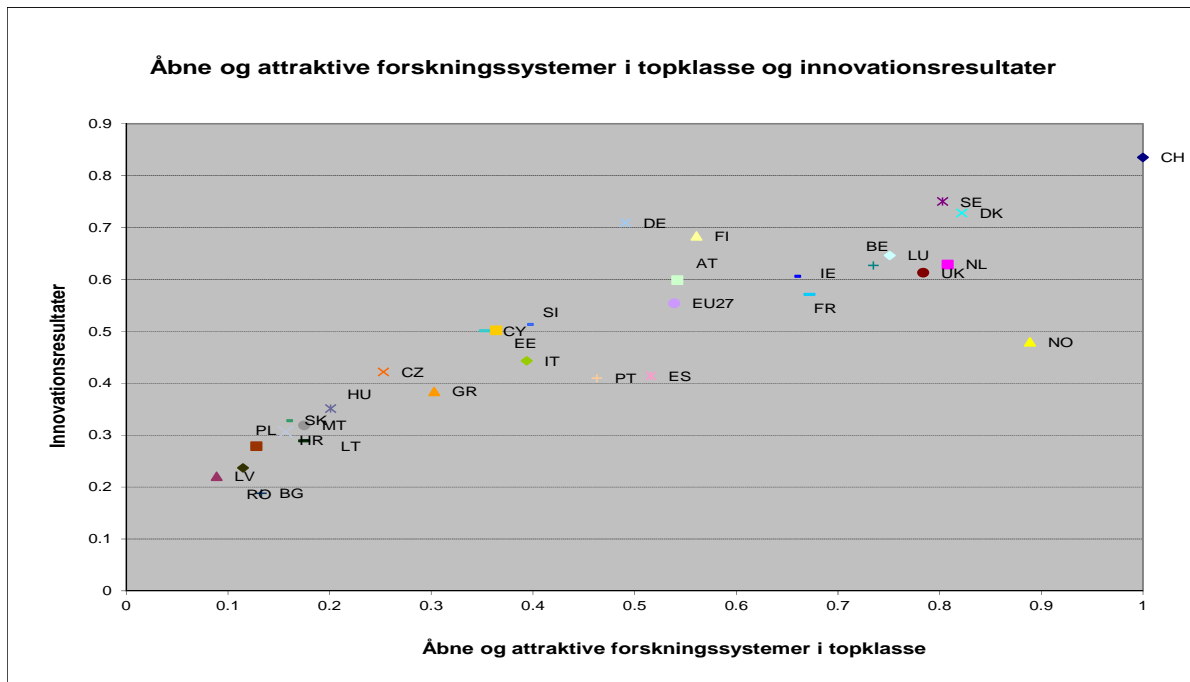
⁹ I henhold til forpligtelsen nr. 5 i flagskibsinitiativet Innovation i EU.

¹⁰ MORE II-undersøgelse http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/more2/Final%20report.pdf.

¹¹ MORE II-undersøgelse. Det anerkendes i stigende grad, at ph.d.-studerende ikke kun uddannes til en akademisk karriere, men i stadig større udstrækning vil gøre karriere uden for den akademiske verden. Dette kræver, at de kan tilpasse sig til et andet miljø, at de udvikler nye færdigheder og får den rette uddannelse.

¹² *Facts and Figures*, afsnittet "Open, transparent and merit based recruitment of researchers".

Der er dokumentation for, at åbenhed og innovation følges ad, dvs. at lande med åbne og attraktive forskningssystemer¹³ opnår gode resultater inden for innovation.

Kilde: Beregninger fra GD for Forskning og Innovation baseret på resultattavlen for forskning og innovation for 2014

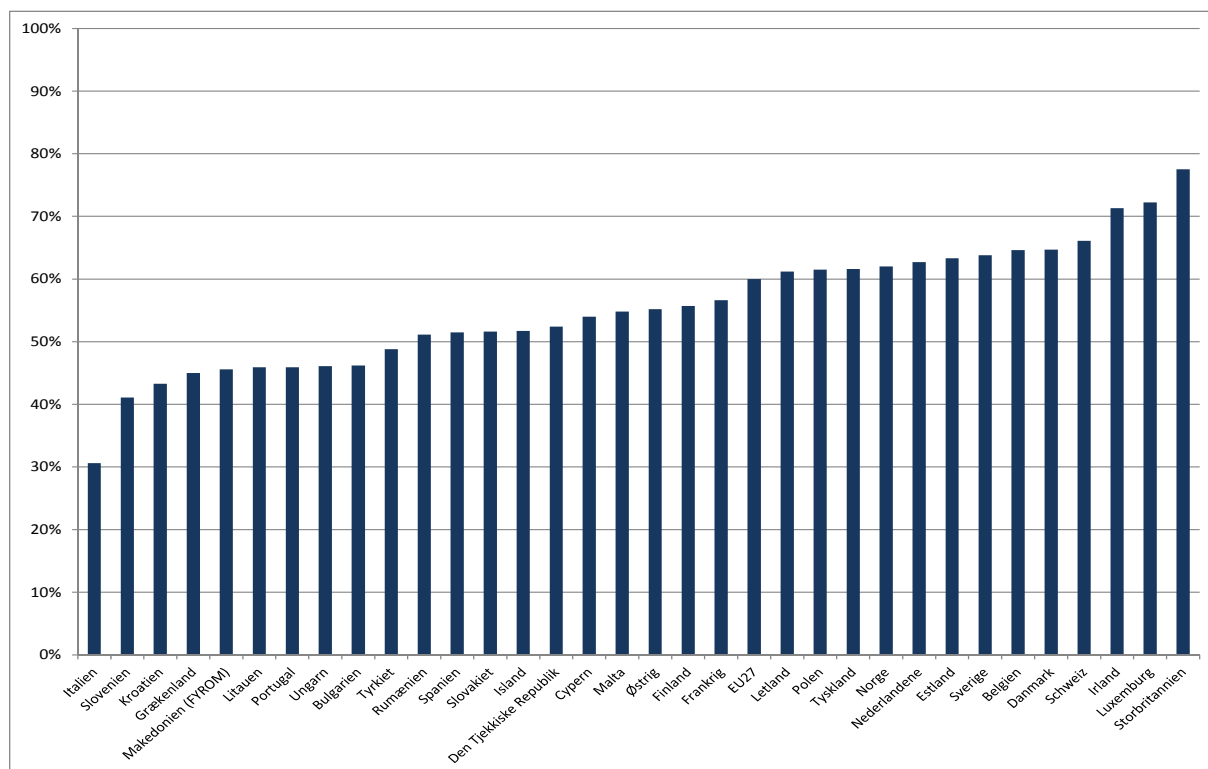
Medlemsstaterne¹⁴ besluttede at nedsætte en arbejdsgruppe i samarbejde med interessenterne med henblik på at udvikle et værktøjssæt for fagfolk vedrørende åben, gennemsigtig og meritbaseret ansættelse på grundlag af god praksis. Dataene viser, at nogle få medlemsstater såsom Østrig, Italien og Polen har indført national lovgivning, hvorefter ledige stillinger i en offentlig forskningsinstitution skal opslås på et internationalt websted for forskerstillinger, f.eks. EURAXESS Jobs¹⁵. Mere end 40 000 forskerstillinger i over 7 500 institutioner blev opslået på EURAXESS-jobportalen i 2013 som led i et samarbejde mellem førende onlinejobportaler på forskningsområdet. Der er dog fortsat store forskelle i praksis med hensyn til fri rekruttering medlemsstaterne imellem. Se nedenstående skema.

¹³ På grundlag af de følgende tre resultattavleindikatorer for Innovation i EU: internationale videnskabelige sampublicationer, videnskabelige publikationer, der hører til blandt de 10 % mest citerede i verden, og ph.d.-studerende uden for EU.

¹⁴ Som led i et gensidigt seminar under Udvalget for det Europæiske Forskningsrum og Innovation (ERAC), der blev holdt i 2014.

¹⁵ jobs.euraxess.org.

Andel af universitetsforskere, der er tilfredse med det omfang, hvori ledige forskningsstillinger opslås og bekendtgøres af deres institution, Europa, 2012 (i procent).

Kilde: MORE II-undersøgelse.

2.4. Ligestilling mellem kønnene samt integration af ligestillingsaspektet inden for forskning

Ligestillingsspørgsmål inden for forskning og innovation er i stigende grad blevet anerkendt på de politiske dagsordener på nationalt, europæisk og internationalt plan samt inden for forskningsorganisationer. Initiativer på "udbudssiden", der er målrettet mod kvindelige videnskabsfolk, suppleres gradvist af politikker på "efterspørgselsiden", der især vedrører institutionelle ændringer i forskningsorganisationer med længerevarende strukturelle virkninger. I mere end halvdelen af medlemsstaterne er der vedtaget særlige love og/eller nationale strategier for ligestilling mellem kønnene inden for offentlig forskning. *Facts and Figures* viser, at der er betydelige indbyrdes forbindelser mellem foranstaltninger truffet på de forskningsudførende organisationers niveau, herunder ligestillingsplaner, og eksistensen af nationale love, strategier og/eller incitamentter til fremme af institutionelle ændringer¹⁶.

Forandringer sker imidlertid i et for langsomt tempo, og der er stadig mange uligheder mellem landene. De fortsatte skævheder mellem kønnene, når det drejer sig om karriere og beslutningstagerroller, og den manglende kønsdimension i forskningsprogrammer er stadig fælles udfordringer. Der er behov for flere fælles bestræbelser og en systematisk strategi, der tager sigte på på længere sigt at skabe institutionelle forandringer i det europæiske forskningssystem.

¹⁶ Rapporten *Facts and Figures*, afsnittet "Gender equality and gender content in research".

2.5. Optimal formidling af, adgang til og overførsel af videnskabelig viden, herunder via et digitalt EFR

Fri adgang til publikationer og data

Et stigende antal universiteter, forskningscentre og finansieringsorganer i hele Europa er fortalere for fri adgang til publikationer indeholdende forskningsresultater. Interessentorganisationerne har været meget aktive gennem den EFR-interessentplatform, der blev oprettet som svar på meddelelsen fra 2012. Indtil nu har 20 medlemsstater truffet særlige foranstaltninger til at støtte fri adgang til forskningspublikationer, men kun nogle få har vedtaget særlige foranstaltninger vedrørende fri adgang til forskningsdata. Medlemsstaterne har inden for rammerne af ERAC især rettet opmærksomheden mod genbrug af forskningsdata, hvor der fortsat findes en række såvel reelle som opfattede hindringer, herunder af juridisk, teknisk, finansiel, tillidsrelateret og socioøkonomisk art.

Politikker, initiativer og praksis på nationalt plan er fortsat fragmenteret, og nogle af dem afspejler ikke EU's definition af fri adgang på korrekt vis¹⁷.

Videnoverførsel og åben innovation

Medlemsstaterne fortsætter med at udvikle nationale strategier for videnoverførsel og med at gøre dem operationelle. Dette sker primært gennem forbedret anerkendelse og professionalisering af videnoverførselsaktiviteter, en styrket rolle for videnoverførselskontorerne og gennem foranstaltninger til lettelse af interaktion og udvikling af strategiske partnerskaber og fælles dagsordener mellem den akademiske verden og erhvervslivet, herunder SMV'er. Dette muliggør en bedre anvendelse af forskningsresultaterne på markedet. Selv om der er indført stærke politiske støttemekanismer for videnoverførsel i de fleste medlemsstater, afspejler det sig ikke i den finansielle støtte i halvdelen af medlemsstaterne.

Et digitalt EFR

Infrastrukturer til sikring af, at alle har adgang til og kan gøre brug af viden med henblik på fri adgang til offentligt finansierede forskningsresultater, er ikke hensigtsmæssigt udviklet i hele EU. Af hensyn til ressourceeffektiviteten bør medlemsstaterne øge indsatsen med i fællesskab at gennemføre fælles strategier på grundlag af det eksisterende arbejde for at få mest muligt ud af de nuværende investeringer i institutionelle, nationale og fagbaserede datainfrastrukturer.¹⁸ Dette kunne også omfatte bestræbelser på at fremme ikkekommercielle publikationsmodeller med fri adgang.

¹⁷ Fri adgang kan defineres som praksis med at give onlineadgang til videnskabelige oplysninger, som er gratis for læseren. I forbindelse med F&U fokuserer fri adgang typisk på adgang til "videnskabelige oplysninger", der henviser til to hovedkategorier: Peerevaluerede videnskabelige forskningsartikler (offentliggjort i videnskabelige tidsskrifter); videnskabelige forskningsdata.

¹⁸ COM(2012) 401 final.

2.6. Tværgående spørgsmål: integration af den internationale dimension i alle EFR-prioriteter

Det er vigtigt, at der i EFR's videre udvikling integreres en international dimension på tværs af alle prioriteter. På den måde vil Europa slå sin position fast som et globalt kraftcenter for forskning, tiltrække og fastholde de bedste forskere, bevare sin konkurrenceevne og skabe mulighed for et fremtidigt samarbejde med globale forskningspartnere.

2.7. Efterlevelse af EFR-reglerne

Der er ikke kun én vej til EFR. Tempoet og niveauet af gennemførelsen af EFR afhænger meget af den nationale kontekst og fremmes af målrettede politikker i medlemsstaterne.

Gennemførelsen af EFR varierer mellem de forskningsudførende organisationer. *Facts and Figures* viser data for organisationer, der samlet i klynger afhængigt af deres "efterlevelse" af de EFR-regler¹⁹, der er foreslået i meddelelsen fra 2012. De to vigtigste klynger er blevet identificeret, nemlig organisationer, der efterlever EFR-reglerne og allerede har gennemført de fleste af EFR-foreanstaltninger, og de organisationer, der efterlever EFR-reglerne i begrænset omfang og ikke har gennemført EFR-foreanstaltningerne eller kun gør det i begrænset omfang. Analysen viser, at institutioner, der efterlever EFR-reglerne, er fremherskende i de fleste medlemsstater undtagen syv (hvor størrelsesforholdene er tilsvarende, eller hvor organisationer, der efterlever EFR-reglerne i begrænset omfang, er fremherskende). Små organisationer²⁰ lader til at efterleve ERA-foreanstaltningerne i mindre grad end store organisationer²¹.

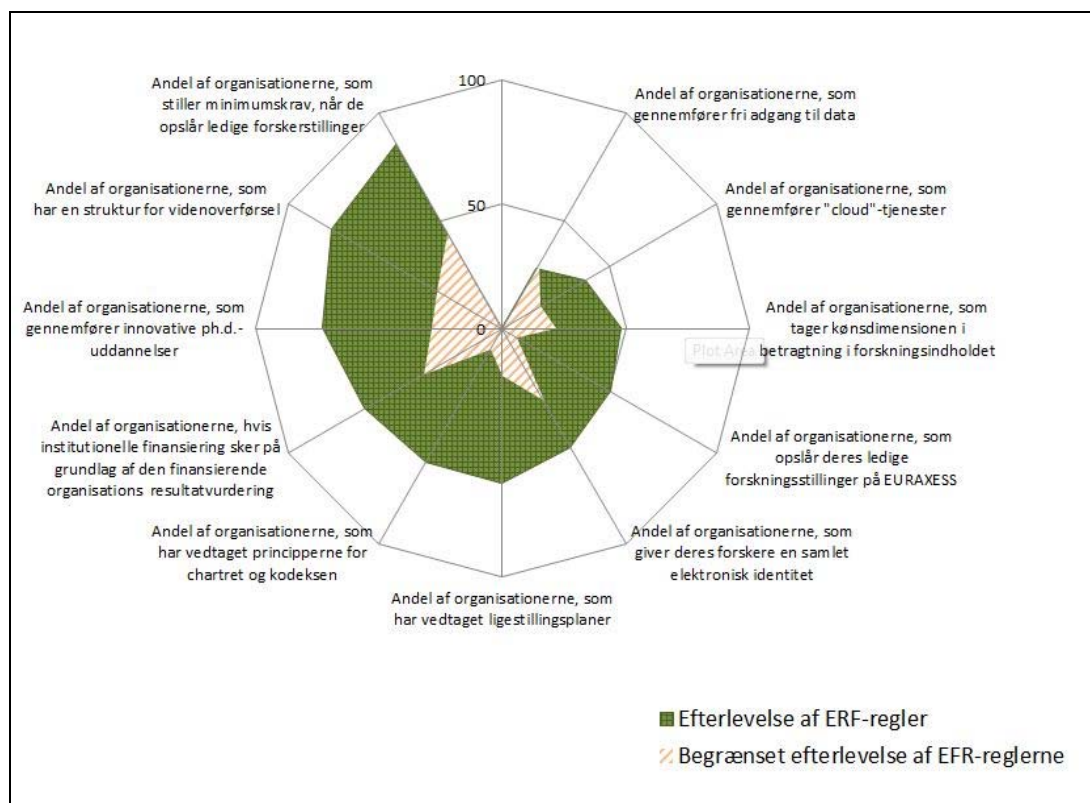
Endvidere varierer gennemførelsen af de forskellige EFR-foreanstaltninger mellem begge grupper. F.eks. viser nedenstående grafer, at inden for gruppen af organisationer, der efterlever EFR-reglerne, medtager næsten 90 % af dem ofte minimumskrav, når de opslår deres ledige stillinger, mens mindre end 50 % af de organisationer, der kun efterlever EFR-reglerne i begrænset omfang, gør det. Den analyse, der blev fremlagt i "*Fact and Figures*", viser også, at selv organisationer, der efterlever EFR-reglerne, bør gøre en større indsats. F.eks. opslår kun 50 % af de organisationer, der efterlever EFR-reglerne, hyppigt deres ledige stillinger i EURAXESS.

¹⁹ De betragtede foreanstaltninger er ikke indbyrdes sammenhængende. Kun foreanstaltninger med differentieret gennemførelse af EFR indgik i analysen.

²⁰ Dvs. under 300 forskere for universiteter og 100 forskere for forskningsudførende institutioner.

²¹ Rapporten *Facts and Figures*, afsnittet "Why ERA?".

Andel af organisationer, der gennemfører nogle af EFR-foreanstaltningerne i de to vigtigste grupper af organisationer.

Kilde: EFR-undersøgelse fra 2014

Endelig har forskerne i de organisationer, der efterlever ERA-foreanstaltningerne, en tendens til at producere et højere antal publikationer og patentansøgninger, der er anerkendt som faktorer, der bidrager til vækst og beskæftigelse.

2.8. Færdiggørelse af EFR

I EFR-meddelelsen blev der identificeret fire betingelser for færdiggørelsen af EFR: reformer i medlemsstaterne inden for alle EFR-prioriteter, forskningsinteressenternes hurtige gennemførelse af de prioriteter, som interessenterne på forskningsområdet har skitseret i EFR-meddelelsen, øget støtte fra Kommissionen til nationale EFR-politikker og gennemsigtighed i overvågningen.

Medlemsstaterne er de primære aktører, der skal indføre EFR-reformerne på nationalt plan og støtte de forskningsfinansierende og forskningsudførende organisationers gennemførelse heraf. Medlemsstaterne er gradvist ved at indføre EFR-reformerne i deres årlige nationale reformprogrammer, idet der i 2014 fremlægges EFR-foreanstaltninger i 19 nationale reformprogrammer sammenlignet med kun 11 i 2013. Inden for Udvalget for det Europæiske Forskningsrum og Innovation (ERAC) har medlemsstaterne fra 2014 forpligtet sig til i de kommende år at arbejde på en fælles rapporteringsstruktur inden for rammerne af det europæiske semester med henblik på konsekvent at tage fat på EFR-prioriteterne. På samlingen i Konkurrenceevnerådet i februar 2014 forpligtede medlemsstaterne sig til at

udarbejde en EFR-køreplan på europæisk plan senest medio 2015, der skulle fungere som vejledning for den nationale gennemførelse af EFR-reformerne. Nogle medlemsstater er begyndt at udarbejde nationale EFR-køreplaner for at fremskynde gennemførelsen af EFR og sikre et konkurrencedygtigt og attraktivt Europa i global sammenhæng²².

Interessentorganisationerne er centrale aktører, når det drejer sig om at gøre fremskridt med EFR-prioriteterne på grundlag af aftalememorandummet og den fælles erklæring samt interessentplatformen. De tilskynder deres medlemmer til at engagere sig i EFR.²³ Et eksempel på, at interessenter har taget EFR-målene til sig, er, at interessentplatformen har tilskyndet sine medlemmer til aktivt at deltage i processen med strategien for menneskelige ressourcer for forskere (HRS4R).

På europæisk plan er rammeprogrammerne blevet taget i anvendelse for at gennemføre EFR-politikken og tilvejebringe byggestenene for EFR. Kommissionen støtter medlemsstaterne og interessenterne på forskningsområdet i deres bestræbelser gennem talrige foranstaltninger såsom initiativer under ERA-Net Cofund-ordningen og artikel 185, fælles programmering, EURAXESS og tværgående spørgsmål. F.eks. er støttemodtageren i henhold til standardtilskudsaftalen under Horisont 2020 forpligtet til at gøre alt, hvad han kan, for at gennemføre det europæiske charter for forskere og adfærdskodeksen for forskere²⁴. Desuden skal støttemodtagerne træffe alle nødvendige foranstaltninger til at fremme lige muligheder mellem mænd og kvinder og sikre balance mellem kønnene på alle niveauer²⁵.

Europa-Kommissionen har i tæt samarbejde med medlemsstaterne og med deltagelse af interessentplatformen udviklet en **EFR-overvågningsmekanisme**. EFR-overvågningsmekanismen er på vej til at blive en grundlæggende komponent ved udformningen af politikker for EFR. Dette sætter os i stand til at overvåge, i hvor vid udstrækning medlemsstaterne, aktørerne, der finansierer forskning, og institutionerne støtter og gennemfører EFR.

EFR-partnerskabets aktørers indsats har indtil videre vist sig at være vellykket, og betingelserne for færdiggørelsen af EFR-er nu på plads. Færdiggørelsen af EFR er imidlertid en gradvis proces, meget lig det indre marked. Den forpligtelse, der påhviler alle aktører i EFR-partnerskabet, vil være en afgørende faktor for at fremskynde gennemførelsen af EFR, der på nuværende tidspunkt varierer på medlemsstatsplan og på det forskningsfinansierende og forskningsudførende plan. Det afhænger meget af kvaliteten af de foranstaltninger, som disse aktører træffer for at leve op til deres forpligtelser og levere konkrete og målbare resultater til gavn for samfundet.

²² Den første af disse køreplaner er vedtaget af den tyske forbundsregering den 16. juli 2014.

²³ Se f.eks. erklæring om EFR fra Science Europe, december 2013:
http://www.scienceurope.org/uploads/PublicDocumentsAndSpeeches/120717_Science_Europe_ERA_Statement.pdf og briefingnotatet fra LERU fra maj 2014 "An ERA for a change":
http://www.leru.org/files/publications/BP_ERAOFCCHANGE_FINAL.pdf.

²⁴ Artikel 32 i den almindelige tilskudsaftale:
http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-mga.

²⁵ Artikel 33 i den almindelige tilskudsaftale.

3. FREMTIDIGE UDFORDRINGER

Gennemførelse af EFR

Der er behov for yderligere gennemførelsesbestrebelse. EFR-køreplanen på europæisk niveau vil være udviklet senest medio 2015. Den vil indeholde retningslinjer og de vigtigste foranstaltninger med henblik på at fjerne de resterende flaskehalse. Den vil fungere som vejledning i, hvordan EFR skal gennemføres nationalt, samtidig med at de nationale forskningssystemers mangfoldighed anerkendes. Medlemsstaterne bør være mere opmærksomme på EFR ved udarbejdelsen af nationale forsknings- og innovationsstrategier, der gennemføres gennem skræddersyede nationale EFR-handlingsplaner og initiativer. Der kan overvejes forskellige muligheder, når det drejer sig om at fremme udviklingen EFR, herunder om nødvendigt lovgivningsmæssige muligheder på grundlag af de nye EFR-relaterede bestemmelser i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Derudover vil Kommissionen indlede en debat med medlemsstaterne om, på hvilket niveau man bedst kan samordne og tilpasse de nationale forskningsstrategier og samlingen af finansielle midler inden for de områder, der henhører under samfundsmæssige udfordringer, for at øge virkningen på EU-plan. De mulige resultater af debatten kunne omfatte definitionen af, hvor højt niveauet for national finansiering skal være inden for samordnede europæiske rammer og foranstaltninger for at øge antallet af lande, der forpligter sig til fælles programmering.

For at levere grundlæggende bæredygtige europæiske forskningsinfrastrukturer er der behov for yderligere synkronisering mellem de nationale og europæiske køreplaner for forskningsinfrastruktur og den dermed forbundne samling af finansielle midler.

Endelig bør det internationale samarbejde styrkes som en tværgående prioritet i EFR-foranstaltningerne. Som anført i den internationale samarbejdsstrategi for forskning og innovation i forbindelse med holdningen til EFTA-landene, EU's udvidelseslande og de lande, der er omfattet af den europæiske naboskabspolitik, vil fokus ligge på at fremme integrering i eller tilpasning til EFR.

Inddragelse af nye interessenter

Nationale og europæiske interessenter bør på passende vis inddrages i udviklingen af nationale EFR-handlingsplaner og dermed i gennemførelsen af EFR for at sikre deres fulde tilslutning til EFR's værdier og fordele. Interessentplatformen er et godt instrument, der bidrager til udformningen og gennemførelsen af EFR. Den bør udvides med flere aktører på forskningsområdet. EFR's succes i fremtiden vil afhænge af opbakningen fra og den aktive mobilisering af forskere og interessenter, sådan at forskningen afspejler samfundets behov og udfordringer.

Maksimering af fordelene ved forsknings- og innovationsaktiviteter for samfundet

Der er behov for en tættere integration af forsknings- og innovationsmål i mange beslægtede politikker på europæisk og nationalt plan. EFR fokuserer på at maksimere potentialet i

Europas åbne forskningssystemer og fremme innovation. Ved at koncentrere sig om forskningssektorer kan Europa skabe de rammer, inden for hvilke regionerne kan specialisere sig i deres ekspertiseområder. Denne paneuropæiske tilgang til intelligent specialisering vil føre til en mere konsolideret forskningsstrategi, hvor de bedste hjerner samles med henblik på at udføre forskning af topkvalitet. Grænseoverskridende regionale tilgange bidrager til at udbrede ekspertise inden for forskning og fremme efterlevelsen af EFR-reglerne.

Virkeliggørelse af et fuldt fungerende EFR må være et centralt mål i fremtidige forsknings- og innovationspolitiske initiativer. Dermed burde behovet for, at videnskaben leverer bæredygtige løsninger på samfundsmæssige udfordringer, det voksende ønske om integritet og ansvarlighed i forskningen og initiativet til en ny måde, hvorpå forskningen kan udføres og deles, dvs. Science 2.0, blive anerkendt.

Europa-Kommissionens fortsatte støtte til EFR

Kommissionen vil fortsat støtte medlemsstaterne og interessenterne på forskningsområdet i deres bestræbelser på at styrke EFR ved at stille oplysninger om eksisterende god praksis til rådighed. Den vil oprette en facilitet til understøttelse af politikkerne under Horisont 2020 og seminarer med henblik på gensidig læring. Den vil sikre, at Horisont 2020 støtter et velfungerende EFR både gennem målrettede og grænseoverskridende foranstaltninger. Et klart eksempel på EU's støtte til EFR er det kommende pensionsopsparingsinstrument for europæiske forskningsinstitutioner (RESAVER)²⁶, der ved at fjerne hindringerne for forskeres mobilitet og sikre trygge og bæredygtige pensioner for forskere vil bidrage til skabelsen af et europæisk arbejdsmarked for forskere.

Styrkelse af EFR-overvågningen

EFR-overvågningsmekanismen er baseret på indikatorer og dataindsamlingsmekanismer, som er aftalt med medlemsstaterne. EFR-overvågningen har vist sig nyttig for måling af de fremskridt, der er gjort med de politiske tiltag i EFR-regi. Øvelsen har dog sine begrænsninger, idet deltagelse i undersøgelserne er frivillig, hvilket begrænser anvendelsen af resultaterne i politikudformningen. Der er behov for at arbejde videre med at identificere og finjustere vigtige indikatorer for fremskridt inden for EFR og muligvis udvide EFR-overvågningsmekanismens anvendelsesområde.

4. KONKLUSIONER

Rapporten bekræfter, at EFR-partnerskabet har gjort fremskridt i at skabe EFR. Betingelserne for at færdiggøre EFR, der er angivet i EFR-meddelelsen fra 2012, er nu på plads:

- Medlemsstaterne vedtager i stigende grad foranstaltninger til støtte for EFR, og de er afspejlet i deres nationale reformprogrammer.
- Interessentorganisationerne støtter løbende EFR-dagsordenen.

²⁶ <http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/rights/resaver>.

- EU har gjort EFR til en fast bestanddel af det europæiske semester, yder væsentlig støtte til EFR-foranstaltninger og fremmer fri rekruttering, fri adgang til publikationer og data samt ligestilling mellem kønnene gennem Horisont 2020.
- Der er blevet etableret en solid overvågningsmekanisme, som leverer data om fremskridtene. EFR-overvågningsmekanismen er en grundlæggende komponent ved udformningen af politikker for EFR.

Færdiggørelsen af EFR er ligesom det indre marked en gradvis proces. Der er imidlertid behov for en yderligere indsats for at gøre EFR fuldt operationel, og det er nu mere end nogensinde op til medlemsstaterne og interessenterne på forskningsområdet at gennemføre de nødvendige EFR-reformer og få EFR til at fungere.

Efterlevelse af EFR-reglerne er forbundet med bedre præstationer:

- Åbne og attraktive forskningssystemer er mere innovative.
- Institutioner, der efterlever EFR-reglerne, frembringer et større antal publikationer og patentansøgninger pr. forsker.

Der er ikke kun én vej til EFR. Der er især tale om følgende:

- EFR lader til at være mere effektiv, når der findes nationale foranstaltninger, og når EFR støttes af de organisationer, der finansierer og udfører forskning.
- Små forskningsorganisationer lader til at efterleve ERA-foranstaltningerne i mindre grad end store forskningsorganisationer.